

Riet en Moerasvogels, Reijndert Leguyt

“Onderzoek 2003”

Roerdomper

Een stralende voorjaarsdag in mei.

We zijn op zoek naar het nest van een bruine kiekendief zodat later de jongen van een ring voorzien kunnen worden.

Voorzichtig lopen we door het hoge riet. Hoewel, lopen.....

Het is meer een soort van pol tot pol gaan, waarbij sommige pollen riet letterlijk als reddingsboei dienen. Je kunt je er echter niet al te lang aan vast klemmen omdat je dan alsnog langzaam ten onder gaat.

Opeens ligt daar een nest. Echter niet van de kiekendief die hier regelmatig in het riet verdween. Het is opgebouwd uit rietstengels en opvallend plat. Niet veel groter dan het nest van een meerkoet. Er liggen drie vrij grote en stompe eieren in, olijfgroen van kleur. Omdat we vermoeden dat het een nest is van de zeldzame roerdomp, keren we op onze schreden terug om de boel niet verder te verstoren.

Thuisgekomen pakken we de boeken erbij en wordt ons vermoeden bevestigd: een roerdompnest.

Het verhaal heeft echter nog een staartje. Een aantal weken later wordt de rietkraag alsnog bezocht om de jonge kiekendieven te ringen. Het grote nest van de bruine kiekendief wordt inderdaad gevonden op een meter of tien afstand van het roerdompnest. Toch eens kijken hoe het met de roerdompen afgelopen is. Bij dat nest aangekomen wacht echter een grote teleurstelling. Naast het nest ligt een dode volwassen roerdomp, en in de buurt liggen ook nog twee dode jonge dieren. Een van de oudervogels is blijkbaar gestorven, waarna de jongen zijn verhongerd.

We sluiten niet helemaal uit dat de kiekendieven hier een rol bij hebben gespeeld. Meermalen is waargenomen in het veld dat een roerdomp en een kiekendief fel met elkaar vchten.

Ze broeden dan ook regelmatig in elkaars buurt, en als een kiekendief de kans krijgt zal hij of zij gerust een ei of een jong van de roerdomp proberen te verschalken. Dit soort zaken zijn doodnormaal in de natuur: eten en gegeten worden. We zullen echter nooit zeker weten wat de doodsoorzaak was.

Moerasvogels

In het voorgaande kwamen al twee soorten moerasvogels ter sprake die allebei het liefst in grote en natte rietkragen broeden. Er zijn in het veld echter nog veel meer soorten die moerasbroeders genoemd worden:

Langs de oever bijvoorbeeld fuut, tafeleend, kuifeend, waterhoen, meerkoet en zwarte stern. In rietkragen soorten als knobbelswaan, wilde eend, waterral, snor, rietzanger, bosrietzanger, kleine karekiet, baardmannetje en rietgors.

Staan er her en der wat boompjes en bramen in het riet, dan kun je ook de blauwborst en de sprinkhaanzanger tegenkomen.

De grenzen zijn echter niet zo scherp te trekken tussen weidevogels en moerasvogels. Veel weidevogels broeden in grasland, maar vinden hun voedsel in of langs ondiepe sloten. Ook kunnen in gemaaide rietlanden soms veel weidevogels broeden.

Waardevol

Veel mensen denken dat het Wormer- en Jisperveld alleen belangrijk is als broedgebied voor weidevogels. Dat dit niet terecht is wijzen de verhoudingsgewijs grote aantallen broedende roerdompen, rietzangers en bruine kiekendieven uit. Voor roerdomp en rietzanger is het zelfs een van de meest waardevolle broedgebieden in Nederland.

Van een soort als de zwarte stern zijn in de hele provincie Noord-Holland nog maar twee kleine broedkolonies. Een reden te meer om ook zeer zuinig te zijn op deze soort.

Toekomst

Het Zaanse veenweidegebied is vanouds sterk beïnvloed door het boerenbedrijf. Grasland blijft alleen maar in stand door maaien en begrazen. De meeste sloten zijn ooit gegraven en groeien zonder beheer meestal weer dicht met riet. Rietland op zijn beurt zou in bos veranderen als er niet gemaaid zou worden. Wil je dus de weidevogels en moerasvogels in het gebied behouden, dan is daar veel inspanning en geld voor nodig. Ze zijn het echter waard.